

СЕНТОМАШАНИН

Лист за просвету, привреду и остале народне потребе.

Власник: СТЕВАН Л. ГАВАНСКИ	ИЗЛАЗИ СВАКЕ НЕДЕЉЕ.	Рукописи шаљу се на уредништво а новац за претплату а огласе на администрацију »Сентомашанина«.	Одговорни уредник: БОКА РАДУЛОВИЋ.
	на 1/4 годину . . . . . 6 Кр. на 1/2 године . . . . . 3 » на 3/4 године . . . . . 2 » Поједини бројеви 10 пот.	Неплаћена писма не примају се. Огласи се рачунају по тарифи ако се више пута уврћује рачунају се јефтиније.	

Стида и сотован.

ПО ВЛАДИМИРУ ЈОВАНОВИЋУ
(за слободу и народ).

Да се усаврши у Србину све што га човеком чини, да се развије снага и очува понос народа, да буде свакоме и свима добро, то је узор правом Србину.

Да се обавештавамо и договарамо, то је пут, који води том узору.

Да предњачи у јавном збору, на то је позвано наше друштво, које је састављено, да негује народну свест.

Према томе треба да запитамо, идемо ли управо народном узору. Зато треба о томе да се споразумемо, јер се то тиче свију нас.

* * *

Наши стари узвишише се над собом и основаше темељ узору, коме тежимо. Сви се дигоше против њих, али они се сложише, извојеваше себи слободу, без које ни човек човеком, ни Србин Србином не може да буде.

Но још и даље простреше се дела наших старих. Они развише сву бригу да ујемче кућом слободу, а утврде слободом кућу.

У својим домаћим задругама, у својој вредноћи и у својој штедљивој простоти ударише темељ своје самосталног живота. Удружењем радних снага и капитала био им је главни услов за привредни живот. Њих је водила она мисао: »Ђе је браће ту је и дијела. Штедели су и време и новац, како би тиме користили што више своје народу.

Радили су и чували. Они су се одушевљавали оном пословицом: »Док смо живи радимо; Кад умремо лезимо — они се нису пружали даље од губера; »они су сматрали, да је штета; оно што дете подере и пијан попије« — они су засведочили »да је штедња прво течење:

«Урадише имадоше, уштедише, би и више».

Прави Србин »жели да је од сваког бољи, а од сина гори«. Но ми би се могли запитати, да ли нисмо ми гори од наших старих?

Ако је да утврђујемо кућу слободом, ту ми ником поничемо у црну земљу погледамо. Ако је да утврђујемо

слободу кућом, ни ту нисмо што нам беху стари. Наши стари поштовали су добре српске обичаје, имали су сложне задруге и капитале своје, те су заједнички урадили више, него што би појединац.

А ми?

Ми смо се подали упливу са стране те имамо више парница но задруге, више самаца него радне снаге.

Наши стари били су вредни штедљиви. А ми?

У нас је више непредвиђених трошкова и изванредних потреба, у наших старих било је више стеченога блага и задовољених потреба. У нас је више пера и спора; у наших старих више дела и створа.

У нас је више хвале и јунаштва; у наших старих мање грехова и издајства. У нас је више »Госпode«, у наших старих више привредника.

Ми црпемо земљу, коју наши стари крвљу натопише, а не накнађујемо то, ми таманимо гору, а не подмлађујемо је, ми трошимо што нам оставише стари, а не чувамо »беле новце за црне дане«, ми једемо што су они стекли, а не привређујемо за своје потомке!

Као скромни синови испод стида питамо: откуд толика разлика између нас и наших старих?

Прелистајте српску историју, па ће те наћи ту разлику. Наши су стари уздали су се у оно, што се развија у свију Срба, али се уздиже над личним страстима и заблудама, те над свима независно влада, у оно што простим речима: ваља и не ваља се осветљу сваком Србину што је добро, а што зло; у оно што из гусала говори српском срцу, што води Србина на сабор и скупштину, што вечито уједињава и чува српски род, уздали се у дух српког народа.

А ми?

Ми као да се не уздамо у себе, у српски дух, колико у »спољашње околности«.

Те околности донеле су нам наваду, да се »господује на душек све дуван пушећи и каву пијући«, да се арчи народно благо »без рачуна да се презире све што је наше све је лоше, а да се уздиже као »нобл« »фајин«, отмено и господско све што није наше, да се тако одели један круг »отмених« за разлику од »простих«.

Прости су остали у свом животу верни српским обичајима, и они се вазда диче именом »Србенда«.

»Отмени« се ухватили у коло спољашњих околности и ти су готовани, који чекају, да све готово споља дође.

Кад промотримо приватни и јавни живот србенде и готована, онда опажамо ову разлику.

Србенда се рани простом, али крепком и здравом храном, готован пробира јела, слади се »покерајима«, »геф-роренесом« и осталим »посластицама« он се поји »шампањцем« и »кинеским чајом«, он пуши »американске цигаре«, испражњује »апотеке«, он пати од разних венеричних болести.

Србенда носи скромно али чисто и дуготрајно одело, готован се одева по »моди«, и његова »друга половина« не види се из свиле и кадифе, из златног веза, из шлингераја, штикераја, чипака, и карнера, и она за љубав моде баци често непоабане хаљине, које би дуго носити могла.

У Србенде је радња за човека, а штедња за жену. У готована вересија, је за човека, а расипање за жену. У Србенде је жена кућеница, у готована је она госпоја, у стидљиве кућенице мери се женски образ вредноћом, у бледе госпође, што накарадним оделом. Кућеница налази највећу радост у својој деци, коју она сама гаји.

Госпоја држи псе на крилу а туђинка јој децу негује, ако јој не испадне за руком, да их на свет и не донесе.

Србенда има своје благе дане и своју славу; готован своје »соаре« и ручкове са великом кашиком. Србенда је уверен да много добија онај који свашта не купује; »а готован« купује и што не треба па продаје и што му треба;

Србенда »у вече мисли шта у јутру ваља да ради;« готован све о кредиту виси.

Србенда подмирује своје праве потребе, он вазда рачуна шта је за његов дом, и тежи да му преостане преко нужна трошка; готован троши без рачуна.

У јавном животу:

Србенда хоће да се троши на опште народне потребе; готован хоће да зна само за свој лични »укус«.

Србенда хоће, да се свака жртва мери коришћу, коју ће имати од

те жртве; готован вели да је број »деловних нумера« мера за трошење народног блага.

Србенда хоће, да буде што мање а што ваљанијих и вреднијих народних слугу; готовану се допада, да се по што по то множава канцеларијски персонал!

Србенда хоће да су заслуге способност и поштење народне службе; готованов »чун« може да плови тек по реци »интрига« »удварања« и »подлости.«

Србенда мисли, да је народна управа боља што је простија, а простија је, што слобода више служи за основ реду; готован неможе да се »регулише« без »шпиона« и »силеџија.«

Србенда мисли, да је сваки Србин војник свога народа, и да мора радити за слободу његову; готован полаже све на »униформу« и »банду«

Србенда поштује науку, он шиље своју децу у просвећени свет да уче, подиже школе на своме огњишту, и жедан је истинске науке, које се слаже са потребама живота, и уздиже дух народа; готовану је наука оно што води »господству« а не радњи, што изводи човека из себе самог, и убија дух у народа.

Србенда диже грађевине, које одговарају потребама народним; готован хоће »паркове са водаскоком«, »салоне« »триумфалне капије.«

Србенда се брине да општински трошкови буду сведени на праве потребе; готован не искључује из општинских рачуна трошак на фајерверке, на »ракетле«, на »балове« и јавно разметање.

Србенда има срца за добротворне цели, и он мисли, да је милостиња за немоћне и убоге, а награда за заслужне; готован окреће главу од немоћних и убогих, оцрњује заслужне а иште пензију за дембеле и награду за протуве.

Србени је време благо, и он хоће да се са временом напред иде; готовану је време терет а напредак стрела.

Србенда се радује збору и договору; готован »затвореном кругу« и

мејани којој надева име »салон;« ту он држи балове ту се на новце »карта.« ту »лумпује.«

Србенда ни одморно време не арчи, он тада челичи своје мушке прси јуначким песмама и гулама, готован арчи и радно време на »игру« и »музику,« уз коју »швалерским« песмама лечи »за љубљено своје сердце.«

Србенда се диви слави својих предака и слави јунаке свога напаћеног народа, готован служи туђину и доводи у сумњу значај српских јунака.

Србенда се бори за слободу; готован за »самовласт«, облизује се око »тајних фондова.«

На кратко, Србенда и у приватном и у јавном животу корача стално путем, који га води своме »узору«; готован кривуда по »такту« спољашних околности, и мисли да ваља само ћутати и вребати, како се може жњети а да се не сеје.

Таком народном узору треба и ми да пођемо. Слика Србене треба да нам лебди увек пред очима. Треба да се сви братски загрлимо у једно народно колу, да га слешки поведемо. Нека се обнови стара слава Сентомаша.

Прегаоцу и Бог помаже.

Време је скупо, и ми треба да га знамо утрошити на народне нам потребе, јер можемо закаснити, а тешко нама, ако на нама остане клетва.

Сваки од нас треба да помишља на оне песникове речи;

Кајите се, јер ће зора рана.

Многог наћи куд за вазда гре се.

Кајите се.

Б.

(Приложио је и 5 круна као путни трошак за јавну вежбу у Н. Саду.)

Соколским родитељима на знање

Новосадски српски сокол приређује јавну вежбу маја месеца, и позвао је овдашњег сокола на исту. Наш соко је решио, да изабере 40 малих сокола. Како је ово скопчано с' трошком, јер пут за оволико деце износи доста, то би врло добро учинили неки од поштованих грађана кад би принели неке мале новчане жртве за овај излет наших малих и милих соколића.

Српски Соко.

Управа »Српског Сокола« овим путем позива сваког, ко жели, да буде Соко, а то треба сваки од 12—40 год. да буде, да се упише.

Како је избила жеља, да би требао и женски Соко, то управа моли сваког, да се пријави старешини »Српског Сокола« г. Витомиру Рунићу.

Сви наши ратарски момци треба да прихвате оберучке ову установу, а тако исто и ратарске девојке. Родитељи њихови треба да раде на томе, да им омиле српско соколство.

Наша омладина треба да ради на подизању његову, и само да се упише за чланове његове. У »српском соколу« нема и несме бити разлике. Свисмо ми синови једнога народа.

Вести из места и са стране.

Удружење Сентомашке занатлијске Омладине одржало је своју редовну главну скупштину, која је на следећи начин текла:

Друштвени председник Сава Гркинић отворио је скупштинску седницу, те позива благајника Шацу Стричевића да годишње рачуне положи.

После овог изабрата је управа у лицу Саве Гркинића, Паје Белића, Јоце Ђорђевића, Мите Мудринског, Саве Радосављевића, Стевана Николичиног, Владимира Већкаловог, Лазе Попића, Милоша Лазаревог, Цвете Шегуљевог и Тоше Курјаковог.

ПОДЛИСТАК.

Скадар.

У току балканског рата постала су многа места знаменита и та места, о којима се није говорило већ неколико деценија. Данас се између свих тих места истиче утврђено место Скадар, који је постао предметом дневног разговора.

Скадар, који су стари називали Скодра, те који Турци зову Ишкодра, лежи недалеко од Скадарског језера у веома плодној, али доста грозничавој околици. На путника не чини сам град тако привлачив утисак као брда, која затварају јужно-албанску низину око морске обале. Исто тако је диван поглед на широко Скадарско језеро са његовим острвима и полуострвима. Одмах уз језеро простиру се дивне и плодне равнице са дивним насадима, а из ових дижу се брда са својим пећинама и клисурама, од којих су некоја вечито снегом покривена.

Положај Скадра је као створен за колонију: тамо се види дуги низ брежуљака, око којих са три стране теку реке, богата и плодна долина, језеро пуно риба, река, која је плов-

на до мора, кратко све што је природа могла дати. Људске руке су извеле оно, што је људски дух измислио: поморску луку Шинцин, речку луку Оботи, једну тврђаву и још утврду Росафа, која потиче из српског доба из 14. столећа, за тим разне самостане, грађевине тврђаве; мостове и путеве. Истина, ради тога, што су близу језеро и реке, има бојазни од поплава, које се често појаве, а регулација није још спроведена.

Град Скадар састоји се из два међусобно одељена дела: трговачки део са становима и чаршијом, те нови град, који се спушта у низину. Ова чаршија, у којој се развија цели трговачки живот и у којој се ређа дућан до дућана, кавана до каване, изгледа да нема краја. Овде се људи баве сваком врстом трговине и обрта, а заступане су све народности; хоће ли човек да се бави изиономским штудијама, има овде за то веома широко поље. Кроз чаршију се протеже дуга главна улица, од које иде силеџија малих сокачића, који се опет сами разграђавају. Осим веома много малих кућица, које су прављене од камена, има по која и красна зграда, као н. пр. тржница, теолошки завод, турбе Баба Мустафе и још неколико џамија. Нарочито су на гласу скадарске вунене ткаонице, везење златом, филигранске радње и ко-

вачнице за оружја, а не мањка ни других уметних и обртних производа. Чаршија је највише удешена за свагдање и живежне потребе.

Нови град има све оне особине, које се налази код ориенталних градова. Вањски изглед управо очаравља човека, ну унутрашњост пије баш тако примамљива, нарочито ради уских улица, које једва заслужују ово име. У средини је града мали трг, на којем влада плавни ориентални живот. Улица, која долази од чаршије претвара се донекле у европску улицу, која спаја периферију града са тржиштем. То је главно шеталиште и корзо. Женских се мало виђа по улици. Некоје куће, које леже на главној улици, лепе су једнокатице, прављене на европски начин. У Скадру има и градски перивој (парк) у којем се нарочито осећа угодни мирис дивних ружица. Осим владине палаче и других јавних зграда диже се на тргу и главна џамија са високом и витком. Остале џамије, којих има више, слабије су грађене и мање украшене. По улицама, осим главне, већином је пусто.

Број становништва није стално одређено броји се, да Скадар има 30.000 душа, од којих су око две трећине муслимани, а остатак хришћани, католици и православни. Број католика износи 12.000, који имаду надбискупа

Надзорни одбор пак у лицу: Петра Стричевића, Бранка Ференчевог, и Раде Капларског.

Затим је новоизабрана управа одржала своју седницу и за председника поново једногласно изабрала Саву Гркинића, за подпредседника Саву Радосављевића, за тајника Милана Сремчевића, за благајника Владу Већкаловог, а за контролора Пају Белића.

Решено је још да се на други дан Духова у овдашњој шумици одржи »Шумска Забава«.

Ми се радујемо, што се и занатлијска омладина креће на посао, те јој желимо успешног рада.

Свој Своме. Сваки онај, који зна и појми значај ових речи, треба да ради на томе, да се и у животу спроведу. Но код баш онај, који је позван то да ради, још оде против тога.

Наш је кнез, као што је казао онај дописник у 3. броју овога листа, глава ове општине, он је наша памет. Али он онда треба да ради паметно, кад је за оволико село глава.

Од како је он кнез овде, још ниједаред није дао правити хаљине за општинске послужитеље и полицаје, овде код наших занатлија, него увек странцу и то чуждину. Он вели не уму наше занатлије да направе за послужитеље. За другу господу знају шити fine хаљине, а за полицаје не. Па онда сме ли он издавати то без лицитације. Нека он то изда на лицитацију, па ко узме, а не Крамер из Суботице.

Откупљена слика Доситијева. Одбор Српске Читаонице откупио је слику Доситијева Обрадовића, коју је израдио Ваца Поморишац а која је била на углед изложена у овдашњој радњи Драгољуба Стајића и др.

Како је та слика верно приказана у последња два броја нашега листа, те не ћемо овде поново то исто да понављамо, него хоћемо да одамо признање одбору Српске Читаонице што је ту слику купило. У читаоници је слици Доситијевој право место јер ће тамо бити приступачна свима онима који у Читаоницу буду долазили.

Католичка катедрала, која је направљена пре педесет година, лежи на сред земљишта, на којем се диже и надбискупска палача. Катедрала је једна од најлепших грађевина у целом граду. Исусовачки ред из Италије држи у Скадру свештенички семинар, школу, више библиотека и збирака, а осим тога има у граду франевачки самостан са основном школом, за тим дечије забавиште, којим управљају милосрдне сестре, те наклон болница молосрдних сестара. Осим катедрале има још неколико мањих католичких цркава и капелица. Православни живе у посве одељеној општини и имају две цркве. Муслимански и кришћански карај је одељен.

Скадром управља именовани начелник, којему стоји уз бок бирано веће. У овом су телу заступане све три конфесије Град са распада на дванајст махала, а окружен је дугим зидом. На зиду је осам торњева. У тврђави је градска посада.

Прве поуздане историјске вести о Скадру имамо из године 168. прије Исуса Тада се је град звао Скодра и био је престолница илирског краља Гентра, који се је тада након љуте борбе предао Римљанима. Под царем Диоклецијаном била је Скодра главно место провинције Превалис. За византијске владе припадао је Скадар већином Крају око Драча, али су га у ово доба чешће пута наваљивали на њега Славени и више пута заузели. У 12. сто-

Шта Србин има да види у Загребу. По нашим новинама било је већ говора, како се у Загребу зида велелепна зграда за Српску Банку. Та је зграда на најлепшем месту. Кад се стане на Јелачићевом тргу ма на које место, одмах упада у очи та нова зграда Српске Банке, јер се толико истиче тај ћошак где је она. Сем Српске Банке и Привредник има свој дом у ком је сем канцеларија смештена и читаоница Привредникове омладине, и сала у којој она држи месечне састанке и забаве и учионица за вечерњу школу.

А већ когод дође у Загреб не пропушта прилику да не походи и Српски Девојачки Интернат. Српски Девојачки Интернат има своју страну и угодну зграду, која је окренута сасвим сунцу и врту. Све је у њему удешено, како ће женска деца бити што боље збринута. А већ да у њему мора бити све у најбољем реду зато се стара и сама Женска Добротворна Задруга Српкиња у Загребу. Ко год дође у Загреб, не пропусти да не види и тај лепо Интернат за Српкинице, и свакога изненади ред и чиствоћа у Заводу.

Претплату из места прима г. Милан Бошњаковић трговац.

Привреда.

(Свршетак.)

Гајење и употреба бундеве. Бундеве, кад се употребљавају за храну говеда и волова, онда их треба оном истом сечком којом репу сечкамо, ситно искрјжати, посолити и измешати са јармом, овсеном плевом и сечком од шаше или сламе и тако стоци полагаати. Поглавито се тако храни радна стока и постижу се врло велики успеси овом јевтином храном. И за гојење волова поред друге снажне хране, дулечи су одлична храна, нарочито док су млади и они којима кора није јако тврда и жилава.

Још је важнија употреба дулека (бундева) за храњење свиња. У Шумадаји је било некад време (које тешко да ће се икад опет повратити) кад су се крда свиња гојила само жиром и бундевама и овој се храни мало соли додавало, а узимао велики новац. Данас мало има жирородних шума и на тај се начин гојење свиња не може вршити, али има доста зира-

љећу припојио је Стеван Душан Неманић и град и околицу српској држави. Године 1355. приспио је Скадар под власт зетских кнезова који су га 40 година касније уступили Млечанима уз годишњу апанажу, Године 1479. осветили су Османлије Скадар од Млечана, Године 1474. дошао је румелијски наменик Сулејман пред Скадар, који је бранио Антонио Лоредано. Осам сати су наваљивали Османлије и срушили зид, кад их је у последњи час потиснуо Лоредано. И од овог дана трајало је заправо читавих пет година опседање Скадра. Као што је Хомер опевао опседање Троје, тако је и талијански песник посветио опсеању Скадра песму »Bellum Scodrense«.

Пошто је Скадар прешао у руке Турака назван је Искодром или Искендеријом те је учињен главним мостом једног санџака. Управљао је њим по један паша, који је био изравно подвргнут румелијском намеснику. Када се је Кара Мухамед паша хтео прогласити независним, послао је султан 1787 војску против Скадра, коју је скадарска посада потукла. Године 1831. присиљен је на капитулацију Мустафа паша, који се је показао непокорним. Две године касније опседан је у Скадру и Намик паша, који се је држао до 1835. Тада је бомбардован Скадар, при чем је срушено око хиљаду кућа.

»С. Л.«

тне земље да могу бундеве гајити, које су од великог значаја за гајење свиња.

Свинче једе и некуване и куване дулеке. Боље је давати куване и помешане с јармом, нарочито свињама које гојимо. Некуване, а исечене треба давати млађим грлима које не гојимо. Ко је употребљавао дулеке за гојење свиња зна шта је све постигао: и месо, и маст, и сланина врло су добре каквоће. Скувати исечкане дулеке добро посолити их, сунути кукурузног брашна или јарме у њих, добро измешати, оставити да се све то охлади и давати свињама одређеним за гојење, то је цео посао око справљање »меће« те одличне хране за свиње. Кад се још и добар сув кукуруз даје, свињи се брзо угоје и теже одлично.

Користи од гајења и употребе дулека (бундева) очигледне су. Земљорадници поклонили су им бар онолико пажње колико заслужују и као људска, и као сточна храна, а и за једне и друге, дулечи тикве су и добра, и здрава, и издашна, и јефтина храна.

Књижевност.

НОВЕ КЊИГЕ.

»Летопис Матице Српске«. Изишла је 292 књига »Летописа« са овом садржином: 1. Мирко М. Косић. »Организација народног просвећивања«. 2. Исидора Секулића »Туга«. 3. Др. Светислав Стефановић. »Песме Огњева«. 4. Т. Букић. »Војвода Марко Миљанов«. 5. Проф. Ваца Стајић. »Белешке о популарној књижевности«. 6. Тих. Остојић. »Једно мађарско село, социографичка студија Беле Бошњака«. 7. »Просветни преглед« Др. Милан Петровић. »Наша аутономија и просвета«. 8. Књижевност: »Оцене и прикази« Проф. Ваца Стајић, Вељко Милићевић »Безпуће«. Проф. Ваца Стајић, Бранко Лазаревић »Импесије из књижевности I.« Позоришни живот I.« Проф. Милутин Јакшић, Д. Н. Јакшић. »Из црквеној историји православних сербов краја XVII. века, переход правосл. сербов из Турцији в Аустро-Угрију в 1690 г.« Радивоје Врховац. Dr. Vladimir Corović. »Serbokroatische-Gramatik«. Мирко М. Косић Dr. Vilko Anderlić. »Sociologija«. Белешке: Историја Популаризовање науке Немаца. Народно просвећивање. Раса и народи. Аутономне финансије. 9. Гласник: Вељко Петровић »Некролог Осману Ђикићу«. Мирко М. Косић »Међународни Конгрес за Евгенику«.

Изашла је из штампе и разашлиће се са овом књигом »Летопис« бр. 44.

Књига »Матице Српске« у којој је штампана приповетка Светозара Ђоровића »Јарани«, награђена из фонда Ј. Наке. (Стр. 263. у осмини, цена је Кр. 1.60).

Године 1913. изаћи ће у Матицином издању 6 књига »Летописа« (свега 42 табака) и 2 Књиге »Матице Српске« (бр. 44. »Јарани«, бр. 45. »Чланци из историје књижевности«. Претплата за све ове књиге: за Аустро-Угарску Кр. 9.—; за остале земље Кр. 12.—; само »Летопис« Кр. 6.— односно Кр. 8.—; Књиге »Матице Српске« Кр. 3.— односно Кр. 4.—; Претплата се шаље Благајници »Матице Српске« у Новом Саду. Чланови Матицини добивају сва издања бесплатно. Ко се ове године упише пошаље прву рату од Кр. 20.—, добива сва овогодишња издања.

»Краљевић Марко у Балканском рату«.

Изишла је из штампе књига »Краљевић Марко у балканском рату«, коју је написао Др. Каменко Суботић у намери да буде народна читанка. Писац оличава у Краљевићу Марку физичку и друшвену снагу, коју је показао у балканскоме рату. Књига је написана лаким стилем, те приступачна и народу и младежи; згодна је с тога као дар за школске испите. У књизи има две слике. Цена је књизи 50 пот. а може се поручити од писца дра К. Суботића у Новом Саду. (Гуштерска улица број 11.)

ОСИГУРАЊЕ

ПРОТИВ ЛЕДА, ПОЖАРА, ПОХАРЕ И НА ЖИВОТ

Прима по најповољнијим условима ПРИВИЛ. ОСИГУРАЊЕ ДРУШТВО »ДУНАВ«
ЗАСТУПНИК: САВА ГРКИНИЋ У СЕНТОМАСУ.

Др. Бранко Николитић

АДВОКАТ

отворио је своју

АДВОКАТСКУ КАНЦЕЛАРИЈУ

Нови Сад. Хлебарска ул. 11.

2—5

Помодна трговина галантерије женске
и мушке моде

Аркадије Петровић

ПРЕПОРУЧУЈЕ СВОЈЕ ВЕЛИКО СТО-
ВАРИШТЕ РАЗНОВРСНЕ

ПОМОДНЕ РОБЕ

ВЕЛИКИ ИЗБОР

НАКИТА ЗА ЖЕНСКА ОДЕЛА

ЛЕПИХ ЛЕТЊИХ
ШЕШИРА

може се добити у радњи

Д. ЛЕСКОВАЦ

4—5

У СЕНТОМАШУ.

(на великој пијаци.)

Цене умерене. — Послуга тачна.

Слано купатило

У СТАРОМ СЛАНКАМЕНУ

отворено од 1. маја до 1. октобра.

Сланача специјално лечи: реуматизам зглобова и мишића; ексудативно запаљење у трбушној дупљи, материци и јајницима; све врсте катаралних запаљења; малокрвност, бледуњавост и шкрофулозу свију облика; жигове и севодине; извесне врсте кожних болести.

Купатило има 60 елегантно намештених соба са ценом од 1 до 4 круне лепу пространу новосаграђену рестаурацију са добрим јелом и пићем, сталну музику која трипут дневно свира, Бliжа извешћа и проспекте бесплатно даје ШТЕДИОНИЦА У СТ.-ПАЗОВИ.

2—5

Браћа Миросављевић

ДАНИЛО БУГАРСКИ

СЕНТОМАШ.

Изванредно fine пролетне и летње робе.

Енглески и француски Штофови

За Костиме

Хаљине

Блузе

Шлафроке (Matiné)

Страноземни специјалитети у
сбили

За друштвене и

Уличне тоалете

Блузе и

Ауфпуц.

Прави француски

Батисти

Воал Делини

Гренадина за

Прање Воали.

Енглески

Зефири, српска и ланена

Платнена за хаљине блузе,

и кошуље.

Чинкани Штофови

Тил

Газ за

Блузе и

Ауфпуц.

Велики избор етепиха, завеса и све врсте памука — Стално стовариште дуката и сеферина.

Шпецијалитети у готовим блузама хаљинама. — Рестлови свако после подне у пола цене.

4—26

НАРОДНА КРЕДИТНА БАНКА

ДЕОНИЧАРСКО ДРУШТВО

У СЕНТОМАШУ.

У КУЋИ Г. БОРБА БЕКИЋА.

Прима улоге на штедњу и укамађује са 5½% веће улоге по погодби. Издаје хипотекарне зајмове на непокретности куће и земље.

Прва српска радња готових мушких, женских, дечјих одела и мушких шешира

БРАЋА РАДУЛОВИЋ

РАДЊЕ:

Сомбор.-Ст.-Бечеј.-Т.-Ковин.

Штампарија Светозара Маринкова у Сентомашу.